

Чернівецький медичний фаховий коледж

Циклова комісія гуманітарних дисциплін

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора
з навчальної роботи**

**к. мед. н. Т. БОЙЧУК
« 31 » серпня 2020 р.**

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Основи латинської мови з медичною термінологією»

Курс I

освітньо-професійний ступінь **ФАХОВИЙ МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР**

галузь знань **22 ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я**

спеціальність **223 Медсестринство**

освітньо-професійна програма **ЛІКУВАЛЬНА СПРАВА**

«Розглянуто»

Циклова комісія гуманітарних дисциплін

Голова циклової комісії

 Н.БРЕЗИЦЬКА

Протокол № 2 від « 31 » серпня 2020 року

Силабус дисципліни «Основи латинської мови з медичною термінологією» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» освітньо-професійної програми Лікувальна справа на основі повної загальної середньої освіти спеціальності 223 Медсестринство галузі знань 22 Охорона здоров'я. Чернівці. 2020. 13 с.

Розробники силабусу: Брезницька Н.В., Андрієш Т.Ю.

1. Загальні відомості про викладача навчальної дисципліни

Назва дисципліни	Основи латинської мови з медичною термінологією
ППП	Андрієш Тетяна Юріївна
Контактний телефон	0502435214, 0983002234
Е-mail:	tanjaandr@ukr.net , tetianaandriesh863@gmail.com
Вебресурси	Viber /Telegram/ WhatsApp
Сторінка дисципліни на сайті коледжу	http://medkol-moodle.net.ua/course/index.php?categoryid=18
Інтернет-ресурси	dEra, Prometheus
Консультації	Вт. 16.00-17.00

2. Опис навчальної дисципліни

2.1. Розподіл навчальних годин

Вид заняття / підсумкового контролю	Кількість годин
Лекції	-
Практичні заняття	40
Самостійна робота	5
Підсумковий модульний контроль	Диф.залік
Всього годин/кредит ECTS	45/1,5

Термін навчання: 3 р. 10 міс.

2.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи латинської мови з медичною термінологією» є засвоєння здобувачем фонетичних особливостей, основного лексичного фонду анатомічних, клінічних та фармацевтичних термінів латинської мови, основ граматичної побудови словосполучень та речень, у складі яких є медичні терміни. Знання, які здобувачі отримують із навчальної дисципліни, є базовими для усіх дисциплін медичного профілю, що забезпечують природничо-наукову і професійно-практичну підготовку та визначають зміст тих системних знань та умінь, котрими повинен оволодіти фаховий молодший бакалавр

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Основи латинської мови з медичною термінологією» є :

формування системи знань, професійних умінь та практичних навичок здобувачем свідомо, грамотно та творчо застосовувати медичні терміни

латинською мовою та слова греко-латинського походження в українській транскрипції, що складають основу майбутньої професійної діяльності.

Основні завдання навчальної дисципліни спрямовані на досягнення **результатів навчання:**

студент/студентка:

- *засвої-ла/в* основні принципи професійного спілкування латинською мовою;

- *володіє* основними формами мовленнєвого етикету для професійного спілкування.

- *опанував* основи ведення ділової документації латинською мовою; використовуючи засоби службово-ділового мовлення, оформляти основні зразки ділових паперів;

- *знає* основи граматики: синтаксичні та морфологічні особливості латинської мови (практичне застосування)

- *володіє* базовими навичками читання та розуміння оригінальної літератури з латинської мови;

- *перекладає* медичні терміни з латинської на рідну мову та навпаки;

- *збирає, обробляє та аналізує* інформацію в області граматики латинської мови;

- *використовує* усно і письмово грамотну латинську медичну термінологію;

- *виявляє* знання і вміння використовувати у професійній діяльності медичні терміни, латинські афоризми та крилаті вирази;

- *використовує* інформаційні технології при вивченні латинської мови;

- *вміє* перекладати з латинської мови на українську і з української на латинську анатомічні, гістологічні, деякі біологічні і фармацевтичні терміни, прості фрази, *знає* афоризми;

- *визначає* частини (компоненти) складного терміна, розуміти етимологію термінакомполита, розуміти інформативне навантаження термінів та визначення загального змісту термінів-комполитів;

- *вміє* виділити в назвах лікарських препаратів частотні відрізки і визначати їх інформативність;

- *використовує* при утворенні клінічних термінів грецькі еквіваленти латинських іменників першої, другої, третьої, четвертої відмін, прикметників першої і другої груп, терміноутворення за допомогою латинських суфіксів, латинських і грецьких префіксів та латинсько-грецьких числівникових префіксів;

- *вміє* проаналізувати вплив латинізмів на сучасну українську мову.

3. Навчальний план з дисципліни

3.1. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Рекомендовані джерела	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Правила читання. Дієслово. Іменники Прикметники I-II відмін.			
1.	Вступ. Латинський алфавіт. Вимова букв.	Веб-сайт Чернівецького медичного фахового коледжу [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.medkol.cv.ua , www.MOODLE	2
2.	Правила читання буквосполучень. Правила наголосу.		2
3.	Граматичні категорії дієслова. Дієвідміни. Основа дієслова. Наказовий спосіб. Умовний спосіб дієслова.		2
4.	Утворення теперішнього часу дійсного способу активного і пасивного стану.		2
5.	Іменник. Граматичні категорії. П'ять відмін. Визначення основи. Іменники I відміни.		2
6.	Неузгоджене означення. Короткі відомості про прийменники. Сполучники. Клінічний термін. Терміноелементи (ТЕ).		2
7.	Відмінювання іменників чоловічого та середнього роду II відміни. Поняття про греко-латинські дублети іменників I-II відміни		2
8.	Прикметники першої групи. Узгодження прикметників з іменниками. Латинсько-грецькі дублети прикметників першої групи		2
Усього змістовий модуль 1:			16
Змістовий модуль 2. Рецепт. Іменники III, IV, V відмін. Прикметники III відміни. Інші частини мови.			
9.	Рецепт, його структура. Іменники в рецепті.		2
10.	Тривіальні назви лікарських препаратів. Частотні відрізки, їх значення.		2
11.	Хімічна номенклатура (назви хімічних елементів, кислот, основ та оксидів, солей).		2
12.	Третя відміна іменників. Іменники чоловічого роду. Приголосний тип відмінювання.		2
13.	Іменники жіночого роду третьої відміни. Приголосний тип відмінювання.		2
14.	Іменники середнього роду III відміни. Голосний та змішаний типи відмінювання. Латинсько-грецькі дублети іменників III відміни. Конструювання та декодування клінічних термінів.		2
15.	Іменники III відміни з прикметниками		2

	першої групи.		
16.	Три підгрупи прикметників другої групи. Узгодження прикметників з іменниками. Латинсько-грецькі дублети прикметників другої групи.		2
17.	Прикметники в анатомічній та фармацевтичній термінології. Ступені порівняння прикметників. Офіційні лікарські форми, що використовуються за кордоном.		2
18.	Іменники IV—V відміни. Назви зборів. Латинсько-грецькі дублети іменників IV—V відміни. Займенники.		2
19.	Числівники. Числівники-префікси. Прислівники. Ступені порівняння прислівників		2
	Підсумковий модуль-контроль		2
	Усього змістовий модуль 2:		22
	Усього за курс навчання:		40

- Заняття проводяться відповідно до розкладу в аудиторіях навчальних корпусів № 1, 2, 3.

3.2. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Рекомендовані джерела	Кількість годин
1.	Латинські та грецькі префікси <i>hyper-</i> , <i>hypo-</i> , <i>sub-</i> та інші в наукових термінах.	Веб-сайт Чернівецької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Н. Івасюка. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.library.cv.ua/ Веб-сайт обласної науково-медичної бібліотеки м. Чернівці. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.library.chnu.edu.ua/ Веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/	1
2.	Вживання умовного способу в рецептурі.		1
3.	Пояснення етимології слів типу <i>акваторія</i> , <i>фізіологія</i> , <i>фізика</i> , <i>ринорея</i> , <i>офтальмологія</i> , <i>гіпнотерапія</i>		1
4.	Дослідити слів з погляду їх етимологічного		1

	походження: <i>рубін, магнат, медіана, еритроцит, лейкоцит, санаторій, мораторій, віварій.</i>		
5.	Корені латинських та грецьких слів у назвах таких лікарських рослин: <i>Bursa past-oris, Rosa can na, Hypericum perfor-atum, Digitalis purpurea, Gallanthus, Glycyrrhiza glabra, Papaver somniferum</i> і т. д.		1
	Всього		5

4. Види аудиторної та самостійної роботи

- опрацювання тем навчальної дисципліни за навчально-методичною літературою;
- виконання письмового перекладу з латинської мови на українську зі словником;
- укладання словника латинських слів;
- виконання тестових завдань;
- самостійна позааудиторна робота студентів над виконанням домашніх завдань навчального і творчого характеру (у тому числі з використанням електронних ресурсів);
- самостійний пошук і аналіз додаткової інформації за темами, які передбачені програмою;
- підготовка до практичних занять і поточного контролю;

5. Політика навчальної дисципліни

Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів фахової передвищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань без використання зовнішніх джерел інформації (наприклад, окрім випадків дозволених викладачем, підготовки практичних завдань під час заняття);
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами фахової передвищої освіти:

- дотримання правил внутрішнього розпорядку коледжу, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, пацієнтами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;

Політика щодо відвідування занять здобувачами фахової передвищої освіти:

- присутність на всіх заняттях є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків за поважною причиною).

Політика дедлайну та відпрацювання здобувачами фахової передвищої освіти:

- роботи, які здає студент з порушенням терміну без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від максимальної, наприклад тематична індивідуальна робота);

- за умов виникнення академічної заборгованості з будь-яких причин, яка перевищує 65% від загальної кількості аудиторних годин з дисципліни або за семестр (1-125 балів), студент отримує незадовільну оцінку з обов'язковим повторним вивченням дисципліни.

Порядок відпрацювання пропущених занять

Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами пропущених занять та незадовільних оцінок, а також згідно з графіком відпрацювання та консультацій.

6. Політика оцінювання

Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмій розроблена відповідно до «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу» (лист МОЗ України від 15.04.2014 № 08.01-47/10395).

Схема нарахування балів

Методи контролю та розподіл балів має за мету діагностику систематичності та успішності навчальної роботи студента. Вона формується на засадах набуття компетенцій та накопичення рейтингових балів за різноманітну навчальну діяльність студента за певний період навчання.

Поточна модульна рейтингова оцінка складається з балів, які студент отримує за певну навчальну діяльність протягом засвоєння цього модуля (робота на практичному занятті, опрацювання матеріалу самостійної роботи тощо), а також участь студентських конференціях за тематикою дисципліни тощо.

Підсумкова семестрова модульна рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) як сума оцінок отриманих за засвоєння кожного змістового модуля та оцінки за модуль-контроль.

Розподіл балів, які отримують студенти

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні кожного модуля (залікового кредиту) – 200 балів, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів (60%), за результатами модульного підсумкового контролю – 80 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється відповідно до конкретних цілей на кожному практичному занятті засвоєння змістових модулів (поточний контроль).

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Вага кожної теми в межах одного модуля має бути однаковою і визначається кількістю тем в модулі.

Оцінка з дисципліни «Основи латинської мови з медичною термінологією» (модуль 1) є рейтинговою та визначається з урахуванням поточної навчальної діяльності студента та оцінок засвоєння ним передбачених програмою змістових модулів. Поточне оцінювання студентів по відповідних темах

проводиться за традиційною 4-бальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») з подальшим перерахунком у багатобальну шкалу.

Оцінювання поточної навчальної діяльності за традиційною шкалою

Оцінка «відмінно» виставляється у випадку, коли студент знає зміст заняття у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпано точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності.

Оцінка «добре» виставляється за умови, коли студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематизовано, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи труднощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «задовільно» виставляється студентові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи труднощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і вміння студента не відповідають вимогам «задовільної» оцінки.

Перерахунок **поточної успішності** студентів при вивченні модуля 1 з традиційної шкали в бали ICTS:

- оцінка “відмінно” – 6 балів;
- оцінка “добре” – 5 балів;
- оцінка “задовільно” – 4 бали;
- оцінка “незадовільно” – 0-3 балів.

Табл. 1

Схема розподілу балів при оцінюванні семестрової успішності в балах ICTS

Модуль 1. Основи латинської мови з медичною термінологією				
	№ заняття	«відмінно»	«добре»	«задовільно»
Змістовий модуль 1	1	6	5	4
	2	6	5	4
	3	6	5	4
	4	6	5	4
	5	6	5	4
	6	6	5	4
	7	6	5	4
	8	6	5	4
Всього змістовий модуль 1		48	40	32
Змістовий модуль 2	9	6	5	4
	10	6	5	4
	11	6	5	4
	12	6	5	4
	13	6	5	4

	14	6	5	4
	15	6	5	4
	16	6	5	4
	17	6	5	4
	18	6	5	4
	19	6	5	4
Всього змістовий модуль 2		66	55	44
ICPC		6		
Всього поточна успішність		120	95	76
Модуль-контроль	20	80	65	50
МОДУЛЬ 1		200		

ОРИЄНТОВНА ТАБЛИЦЯ НАРАХУВАННЯ БАЛІВ ТА ВИДИ КОНТРОЛЮ

№ з/п	Види робіт	Кількість балів	Модульний контроль
1	Словникові диктанти	1-3	80
2	Письмові завдання (домашні вправи, робота біля дошки)	1-3	
3	Тести	1-3	
4	Середня оцінка за ПЗ	1-3	

Примітка: Оцінка за практичне заняття (ПЗ) нараховується шляхом визначення середнього балу.

Оцінювання самостійної роботи

Оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в тематичному плані поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних практичних занять, контролюється під час підсумкового модульного контролю.

Оцінювання індивідуальної роботи (ICPC)

Максимальна оцінка за індивідуальну самостійну роботу студента складає **6** балів (табл. 2).

Табл. 2.

Критерії оцінювання результатів виконання та захисту індивідуальної роботи студента в балах ICTS)

№ критерію	Критерій рейтингової оцінки	Мах кількість балів
1	Відповідність змісту виконаної роботи поставленому завданню	1
2	Відповідність оформлення	2
3	Захист індивідуальної роботи: правильність, повнота та логічність відповіді	3
Максимальна підсумкова оцінка		6

Загальна кількість балів результатів поточної успішності та Модуль-контроль не повинна перевищувати 200 балів.

Схема нарахування балів за поточну успішність

1. За поточну навчальну діяльність студент може отримати **максимально 120** балів (табл. 1).

Наприклад. Кількість балів за поточну успішність обчислюється шляхом множення кількості тем, що підлягають оцінюванню (19 тем) на бали, що відповідають оцінці “відмінно” (5 балів), з додаванням максимальної кількості балів за ІНДЗ (5 балів, якщо студент виконав індивідуальну роботу).

$$19 \text{ тем} \times 6 \text{ балів} = 114 \text{ балів} + 6 \text{ балів (ІСРС)} = 120 \text{ балів.}$$

2. За поточну навчальну діяльність студент може отримати **мінімально 76** балів (табл. 1).

Наприклад. Кількість балів за поточну успішність обчислюється шляхом множення кількості тем, що підлягають оцінюванню (23 теми) на бали, що відповідають оцінці “задовільно” (3 бали).

$$19 \text{ тем} \times 4 \text{ бали} = 76 \text{ балів}$$

Підсумковий модульний контроль

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які виконали програму даного модулю та отримали за поточну успішність не менше **76** балів.

Підсумковий модульний контроль з основ латинської мови з медичною термінологією проводиться у вигляді тесту, який складається з 80 завдань та охоплює теми, що входять до тематичного плану практичних занять та самостійної роботи відповідного модуля.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент під час модульного контролю, складає **80 балів**

Табл. 2

Критерії оцінювання тестових завдань при проведенні Модуль-контролю

Оцінка	Критерій	Бали
«5»	вирішено 73-80 тестів (90% і більше)	73-80 балів
«4»	вирішено 64-72 тестів (80% - 89%)	64-72 балів
«3»	вирішено 56-63 тестів (70% - 79%)	56-63 балів
«2»	вирішено 55 і менше тестів (69% і менше)	0 балів

Примітка. Одна правильна відповідь – 1 бал.

Мінімальна кількість балів, яку може отримати студент під час модульного контролю, і підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **мінімально 55** балів.

Заохочувальні бали за рішенням Педагогічної Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь в олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше. **Загальна кількість балів Модулю не повинна перевищувати 200 балів.**

Табл. 3

Оцінювання дисципліни «Основи латинської мови з медичною термінологією»

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
180 – 200	A	відмінно
165 - 179	B	добре
150 - 164	C	
135 - 149	D	
120 - 134	E	задовільно
70 - 119	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 69	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка з дисципліни виставляється студентам, яким зараховані усі 2 змістових модулі з дисципліни. Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму з дисципліни, конвертуються кафедрою у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями (табл. 4).

Табл. 4

Конвертація балів ECTS у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 149 до 76 (мінімальної кількості балів), яку повинен набрати студент	«3»
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

Примітка Ці критерії також застосовуються при визначенні оцінки за модуль за необхідності.

7. Перелік інформаційних джерел

Навчальна література:

1. Городкова Ю.И. Латинский язык: учебник. — Ростов-на-Дону: Феникс, 2002. — 352с.
2. 1. Дюбенко К.А. Анатомічний українсько-латинсько-англійський словник-довідник. — К.: Довіра, 1997. — 343 с.
3. Закалюжний М.М., Паласюк Г.Б. Латинська мова і основи медичної термінології: підручник. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2004. — 424 с.
4. Зварич О.І., Шинкарук В.Д. Lingua Latina. Посібник для самостійної роботи з латинської мови: медична термінологія. — Чернівці, 1999.
5. Краковецька Г.О., Бобирьов Г.О., Беляєва О.Н. Латинська мова. Рецептатура. Клінічна

термінологія. — К.: Здоров'я, 1999. — 358 с.

6. Олійник Р., Кінаш В. Латинська мова. Навчальний посібник для студентів вищих медичних закладів освіти I-II рівня акредитації. — Львів: Дивосвіт, 2000.

7. Паласюк Г.Б., Чолач В.В. Латинська мова. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. — 343 с.

8. Світлична Є.І., Толоч І.О. Латинська мова: підручник. — 2-е видання. — К.: ВД “Професіонал”, 2005. — 400 с.

9. Шевченко Є.М. Латинська мова і основи латинської термінології: навч. посіб. — 4-е вид., перероб. та доп. — К.: Медицина, 2006. — 240 с.

Електронні ресурси

1. Мультимедійне забезпечення практичних занять.

2. Веб-сайт Чернівецької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Н. Івасюка.

[Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.library.cv.ua/>

3. Веб-сайт обласної науково-медичної бібліотеки м. Чернівці. [Електронний ресурс].

Режим доступу: <http://www.library.chnu.edu.ua/>

4. Веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського. [Електронний

ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

5. Веб-сайт Чернівецького медичного фахового коледжу [Електронний ресурс].

Режим доступу: www.medkol.cv.ua, www.MOODLE